

CV David Vann

1966	geboren op Adak Island, Alaska
1980	vader pleegt zelfmoord
2005	<i>A Mile Down</i> (non-fictie)
2008	<i>Legende van een zelfmoord</i> (novelle en vijf verhalen)
2003	emigreert naar Nieuw-Zeeland
2011	debuutroman <i>Caribou Island</i> (in achttien talen vertaald)
2011	wint Guggenheim Fellowship
2012	<i>Aarde</i>

Interview

DAVID VANN OVER ZIJN FAMILIEGESCHIEDENIS

David Vann schrijft om de harde werkelijkheid van zijn jeugd – vader die zelfmoord pleegt, huwelijksgeweld, chantage en moord – een tweede kans te geven. Dat levert een serie prachtige boeken op.

Door Hans Bouman Foto Mike Roelofs

‘Ik probeer iets smerigs te veranderen in iets moois’

Het gaat er heftig aan toe in de boeken van David Vann (46). Familievetes, geweld binnen het huwelijk, chantage, seks, moord en zelfmoord vullen de pagina's. Veel ervan is autobiografisch geïnspireerd. 'In mijn familiegeschiedenis komen een moord en vijf zelfmoorden voor.' Toch oogt Vann niet als de getroebleerde persoonlijkheid die je zou verwachten. Hij is hartelijk en spontaan en vertelt met aanstekelijk enthousiasme over zijn boeken.

'Over een jaar komt mijn nieuwe roman uit, *Goat Mountain*. Dat wordt het laatste boek waarin familie verhalen de achtergrond vormen. Die verhalen zijn heel belangrijk voor me geweest, omdat ze me meer dan dertig jaar op een verontrustende manier hebben achtervolgd. Overigens zijn al die gebeurtenissen niet letterlijk in de boeken terechtgekomen. Zoals ik al schreef in het nawoord van *Legend of a Suicide* (*Legende van een zelfmoord*): alles is fictie, maar gebaseerd op veel uit de werkelijkheid. Schrijven is voor mij een intuïtief proces. Ik kan pas achteraf constateren dat een bepaalde plotwending teruggrijpt op iets dat ik heb meegemaakt of heb gehoord.'

De drijvende kracht achter zijn verhalen en romans, vermoedt Vann, is zijn onbewuste behoefte om de werkelijkheid een tweede kans te geven, om de familie verhalen te herschrijven en de gebeurtenissen uit het verleden te herstellen en een vorm van verlossing te vinden.

'Ik realiseer me dat dat raar klinkt: ik ben atheïst en het genre dat ik bedrijf is de tragedie. Dat houdt zich slecht met het fenomeen verlossing. Maar de essentie is dat ik ambieer iets smerigs te veranderen in iets moois. In mijn boeken hebben de gebeurtenissen betekenis en coherentie, terwijl de drama's in het echte leven plat, zinloos en gruwelijk waren – in één woord: onacceptabel. En daarmee was mijn hele leven onacceptabel.'

De belangrijkste dramatische gebeurtenis waarnaar Vann verwijst, was de zelfmoord van zijn vader in 1980. Zijn ouders waren toen acht jaar gescheiden en vader Vann had al een tweede huwelijk achter de rug. Op een dag belde hij Davids stiefmoeder met de mededeling dat hij haar terug wilde. Toen de vrouw daar niet op inging, schoot hij zich, aan de telefoon, door het hoofd. 'Ze kon de klodders hersenen van het plafond op de tafel horen neervallen.' Een ander familiedrama had zich elf maanden eerder voltrokken, toen de moeder van zijn stiefmoeder haar man doodschoot en vervolgens zichzelf.

Voor de 13-jarige David stortte de wereld in. In de jaren die volgden, leidde hij een dubbelleven. Hij sportte, deed het goed op school en was populair, maar zwierf 's nachts met het geweer van zijn vader door de straten en schoot op straatlantaarns. Daarnaast raakte hij intensief betrokken bij de new-age beweging. Hij was assistent bij workshops wandelen over hete kolen, gaf zelf workshops in ontspanning en meditatie en probeerde keer op keer om over water te lopen.

'New age bracht de slechtste aspecten in mijn persoonlijkheid naar boven. Die workshops gaf ik alleen maar om met de deelnemende meisjes naar bed te kunnen. Ik werd een gigantische egoïst die ervan overtuigd was dat het hele universum om hem draaide. Pas later, toen ik op de universiteit cursussen wetenschapsgeschiedenis en religieuze studies volgde, werd ik gedeprogrammeerd.'

Op de universiteit schreef Vann een verhaal waarin hij probeerde te verklaren waarom hij ooit een fanatiek new-ageaanhanger was geweest. Het werd de

David Vann: 'In mijn boeken hebben de gebeurtenissen betekenis en coherentie, terwijl de drama's in het echte leven plat, zinloos en gruwelijk waren – in één woord: onacceptabel.'

kiem voor zijn dit jaar verschenen roman *Dirt* (*Aarde*).

'*Dirt* beschrijft, realiseerde ik me achteraf, hoe iemands levensbeschouwing een excuus kan vormen voor verwerpelijk gedrag: hoe filosofie kan leiden tot misdaad. Het verlies van mijn new-age geloof vond ik aanvankelijk verschrikkelijk. Van een wereld waarvan ik het centrum vormde, belandde ik in een zinledig universum waarin ik er niet toe deed. De gruwel daarvan verdween pas toen ik in het schrijven in feite een nieuwe religie vond. Ik schrijf elke ochtend, toegewijd als een monnik. Goede romans, gedichten

AFKEER VAN AMERIKA

David Vann heeft in de loop van de jaren een grote afkeer gekregen van de VS. Hij beschouwt het positieve Amerikaanse zelfbeeld als hypocriet en de Amerikaanse Droom als een bedrieglijke fictie. Negen jaar geleden werd hij officieel ingezetene van Nieuw-Zeeland. Vann en zijn echtgenote brengen hun tijd afwisselend door in Nieuw-Zeeland, Engeland en Turkije, waar de schrijver een schip heeft.

en toneelstukken zijn voor mij een soort heilige teksten.'

Tien jaar lang werkte Vann, schrijvend en schrapend, aan een reeks verhalen waarin hij op uiteenlopende, elkaar soms tegensprekende manieren het verhaal van de zelfmoord van zijn vader vertelde. Ook haalde hij een vaarbrevet, want hij had het plan aan boord van een zeilschip cursussen *creative writing* te geven aan mensen die schrijfles met een vakantie combineren.

Vanns loopbaan als kapitein-docent liep uit op een drama vol schuldeisers, boze leerlingen, onbetrouwbare scheepsbouwers en een spectaculaire storm. Het boek over de zelfmoord van zijn vader had hij af, maar vanwege de ongebruikelijke vorm van het boek – vijf verhalen en een novelle – kon hij geen uitgever vinden. Dus besloot hij eerst zijn teleurstellende ervaringen op zee te boek te stellen. Het non-fictieboek *A Mile Down: The True Story of a Disastrous Career at Sea* (2005) werd hier en daar welwillend gerecenseerd, maar pas nadat *Legend of a Suicide* een wedstrijd voor ongepubliceerde manuscripten had gewonnen (en in 2009 werd gepubliceerd), ging Vanns literaire loopbaan echt van start.

In zijn tweede fictiewerk, de roman *Caribou Island* (2011), gaf hij opnieuw – en opnieuw anders – vorm aan de zelfmoord van zijn vader, en ook aan de moord en zelfmoord in de familie van zijn stiefmoeder. Na tweemaal Alaska als decor voor zijn werk te hebben gekozen, situeerde Vann *Dirt* in Californië.

In al Vanns boeken speelt de fysieke omgeving een rol. Telkens is er sprake van personages die via de ongenaakbaarheid en woestheid van de natuur proberen te ontstijgen aan de treurnis van alledag.

In *Dirt* schijnt de genadeloze Californische zon. De roman speelt zich grotendeels af op een walnootboomgaard, waar de 22-jarige new-agefreak Galen en zijn moeder op voet van oorlog leven. De hitte speelt een cruciale rol in het drama.

'Ik heb een buitengewoon slechte relatie met mijn moeder en heb de vreselijkste ruzies met haar gehad. Veel daarvan is verwerkt in *Dirt*, al is lang niet alles wat in dat boek staat op die manier gebeurd. Mijn moeder vindt het natuurlijk vreselijk dat de tragedie in die roman op onze relatie is gebaseerd. Een schrijver in de familie, dat is het ergste wat je kan overkomen. Ik sta echter op het standpunt dat schrijven belangrijker is dan wat ook: familie, vrienden, huwelijk, alles.'

Vann plaatst zichzelf in de Amerikaanse niet-stedelijke literaire traditie van Melville, Faulkner, Cormac McCarthy, Toni Morrison en Annie Proulx. 'Al deze schrijvers geven een landschap een betekenis die samenhangt met de thematiek van hun werk. McCarthy schrijft in *Blood Meridian* over een berglandschap 'waarvan de ware geologie niet steen is, maar angst'. Dat zegt alles over de thematiek van zijn boek.

'Natuur heeft van zichzelf geen enkele betekenis, maar ieder mens die haar betreedt geeft haar betekenis: een geheimzinnig bos, dreigende bergen, een vredig meer. Het landschap is in mijn boeken een gigantische rorschachvlek waarin mensen zichzelf lezen.

'Ze gaan het landschap binnen met het romantische idee puurheid en zuiverheid te vinden, maar ontdekken in plaats daarvan de verschrikkelijke waarheid over zichzelf.'

David Vann: *Aarde*

Uit het Engels vertaald door Arjaan van Nimwegen. De Bezige Bij; 372 pagina's; € 19,90.